¶ De heteroclytis nominibus.

¶ Editio Roberti Whittintoni lichfeldiē-ſis Grammatice magiſtri: & prothouatis anglie in florentiſſima Oxonienſi achademia laureati: de heteroclitis nominibus et gradibus comparationis.

¶ Tetraſtichon eiuſdem ad lectorem.

Protheos vt poſſis varios dinoſcere vultus
Tyreſie ſexus ambiguoſq; ſenis.
Salmacidos ne vndis coeant heteroclita mixta
Hoc whittintoni voluito lector opus.

¶ Diſtichon eiuſdem in zoilum.

Cornua rhinoceros/ dentē ni zoile ponas.
Sanguinolenta feret tela hecatebeletes.

BIBLIOTHECA BODLEIANA

De nominibus heteroclitis.

QUom de heteroclitis varia inter grammaticos ſit diſſentio: que legētis animū adeo perplexū hinc inde diſtrahit: vt neſcias quo vultus teneas mutātē ꝓtheā nodo. Huic incommodo ſuppetias ferre ſtudui. Perluſtratis ꝓbis auctoribus: collegi que lege grāmatica tritior vſus obſeruāda cēſet heteroclita. Annotauimus etiā quedā: q̄ apud priſcos licet in precio haberētur: apud recentiores tn̄ ob vetuſtatē abſoleta dicantur. Legimus apud Plautū delicia feminino genere ⁊ ſingulari numero: ⁊ apud Ciceronē nex. ⁊ apđ alios alia multa: que lex grāmatica vetat. Quare ne quod veteribus licuit ſcriptoribus: tibi quoqꝫ licere in ea re putes: aut quod raro inuētum eſt: aut figurate vel in curia quadā elapſum: in tritū vſū vſurpare arroges probabiliter ſubiunximus precepta.

¶ Aptotū vel monoptoton eſt qđ vnā vocē habet per omnes caſus: vt gummi.

¶ Diptoton eſt quod duos caſus habet diuerſos: vt tabi/tabo.

¶ Triptotum quod tres: vt templum templi/templo.

¶ Tetraptotum: quod quatuor: vt gener generi/genero/generum.

¶ Pentaptotum: quod quinqꝫ: vt caſtus/caſti/caſto/caſtum/caſte.

¶ Hexaptotum quod ſex: vt totus/totius/toti/toto/tote/totum.

¶ De nominibus heteroclitis.

¶ Heteroclytum nomē eſt qđ vario modo declinatur. ¶ Heteroclyſis eſt varia noīm declinatio: que quidam fit caſu numero/genere/declinatione/⁊ voce: fitqꝫ defectu/abundantia/et variatione.

¶ De noībus que vnā terminationē habent: ſingularia tantum.

Hec aptota feres ſinglari neutraqꝫ tantum.

palme of the hande fyre — gen⁹ frumenti. — no thynge — iuſtum iniuſtum.

Ir pyr/pus et ador nichil ⁊ nil/phaſqꝫ nephaſqꝫ.

nomē opidi — vt gummi — vt cornu — .i. pro ſola voce ſumpta.

Cum: ſic clauſa per i/ſimul u/vox materialis.

ſcꝫ generum (tryfullynge wycked).

Et commune trium iungas neqꝫ: ſimul adde

whale — nem⁹ theſſalie — a poūde weyght.

Hec cete et tempe pluralia: pondo triumqꝫ.

ſo many — as many.

Hec generum tot quot totidem numeralia cuncta.

vt quatuor/decem/viginti/quadraginta/octoginta.

Poſt tres ad centum que prime ſunt ſpeciei.

vt hoc mille indeclinabile.

Mille dat hoc fixum ſinglari non variatum

In plꝰ intō hec millia/gtō horū millium/dtō his millibus. ⁊c̄.

Cuius pluralis terne fit millia flexus.

In plꝰ intō hi et he ⁊ hec mille indeclinabile.

Plurali inflexum genus omne eſt mobile mille.

¶ Rectum & quintum caſum tantū habētia.

nominatiui .i.vocatiui able paſt hope.
Recti vel quinti voces tantū potis expes.
magis aucte mactus/cta/ctum.
Macte tenet quintum: priſcis & mobile flexum.
id eſt fortuna. a morren
ntō vctō abltō ntō actō abltō.
Fors dabit o fors forte: lueſq; luem: lue tantum
a conſumpcyon ſanies et ſanguis corruptus
in ntō actō abltō gtō abltō.
Tabes dat tabem tabe at tabi niſi tabo.

¶ Accuſatiuū ſolum habens.

ad magnitudinē vt ſentit valla. anglice (as moche).
Inſtar ſinglarem quartum poſcit ſibi ſolum.

¶ Ablatiuū ſolum habentia.

Maior natu. (elder) Minor natu. (yonge)

id eſt aſtutia euydent by byrthe of frewyll.
Aſtu cum promptu natu dic ſponteq; ſexto.

¶ Ntō et vctō ſingulari carentia.

.i.poteſtatis.
Singlari recto quintoq; carent ditionis
an oore dethe deyntemete a prayer .i.fructus.
Remigis atq; necis/dapis & precis addito frugis.
a wande or a typpynge rodde a courſe/or
or a cudgell. caret actō a ſtydde. poſſibilitatis.
Verberis et quarto: vicis aufer opiſq; datiuum.
caſus pluralem.
Plurales retinent omnes: vicis at genitiuum.
refuſeth numero.
Abnuit: et caſus plurali omnes ditionis.

¶ Datiuo vctō & abltō carentia.

ntō et actō. as moche.
Dic bis tantundem tantidem dans genitiuo.
more.
Hoc plus dic recto et quarto pluris genitiuo.
declinationis.
Hi ſimul he plures hec plura vt mobile terne

¶ Vocatiuo tantum carentia.

interrogatiuũ .i.diſtributiuũ .i.relatiuum.
Querens diſtribuens infinitum referenſq̃.
negatiuũ vetõ caſu.
Atq̃ negans quinto careant p̄onomina cuncta.
Exceptis omnis noſter/noſtras/meus/et tu.

¶ Datiuo ⁊ vocatiuo carentia.

Hec vis/huius vis/hanc vim dicas ⁊ ab hac vi.
Plurali he vires:he vis dederatq̃ vetuſtas.

¶ Atm̃ et actm̃ ſolum plurali habentia.

helpe denyenge.
Suppetie/inficie quarto as ſolum retinebunt.
thankes.
He ſimul has grates:repetundarũ:repetundis.

¶ Plurali numero carentia.

P̄op̄ia cuncta carent plurali:elementa metalla
Liquida que ſignant:et humi naſcentia ſicca
Cum toto ſi ſignet idem pars quelibet. At quum.
Pars non ſignet idem cum toto:p̄o ſpecie de
Diuiſa a toto capitur:quum materie de
P̄o fo2ma:quum fit tranſlatio opinio ⁊ vſus
Euentus diuiſio fit:pluralia flectas
Et que natura careant ſinglari vt athene.

¶ Plurali nũero carent p̄p̄ia noĩa deoꝝ/hoĩm/vrbiũ/montiũ/ſyluarũ/fluuioꝝ et alioꝝ locoꝝ:⁊ quatuo2 elemẽta:ignis/aer/aqua/terra. Et metalla:vt ferrum plũbũ. Et liq̃dũ:vt oleũ/lac/butirũ. Et humi naſcẽtia ſicca:vt piper cicer. Et hoc intelligẽdũ eſt quotiẽs q̄lꝫ ps ſignificat idẽ cũ ſuo toto:vt q̄libet ps aeris eſt aer quelibet ps ferri eſt ferrũ:q̄libet pars olei eſt oleũ:q̄libet ps piperis eſt piper. Sed qñ quelibet pars nõ ſignet idẽ cũ ſuo toto plurales caſus habent:vt in flo2ib9 et fructib9. Unde quelibet pars roſe nõ eſt roſa. Similiter quando pars ſumitur p̄ ſpecie a ſuo toto diuiſa:vt aque qñ ſumũtur p̄ fluuijs a mari diuiſis. Terre p̄ inſulis ⁊ regionibus a terra cõtinẽti disiũctis. Aut qñ pars p̄ forma alicuius materie accipit:vt panes p̄ partib9 in maſſam rotũdã effigiatis. Aut qñ fit trãſlatio vt ignes quũ ſignt amores. Uirg. Incipe mopſe prio2 ſi q̃s aut phillidos ignes. Aut opiniõe:vt vulgi q̄ opinabant plures eſſe ſoles q̃s ꝟgili9 imitãs dixit. Quid tm̃ oceano pperant ſe tingere ſoles: Quedã etiã vſu pluralẽ hñt:vt frumẽtꝫ apd Maronẽ. Quedã euẽtu:vt Catones duo fuerũt. Quedã diuiſione:vt galliarum alia belgica alia celtica. Quedã nature:vt athene Cume.⁊c̃.

¶ Annotatio de quibuſdā pluraliter declinatis.

welſprynge.ſtādynge poole.water trebled lake/oꝛ podell
Pluralis flectes fons/ſtagnum/ac vnda/ lacuna.
playne ſee a rennynge water iuce oꝛ humour rennynge water.a ryuer.
Equoꝛ/ſic fluuius/ ſuccus ſic flumen:⁊ amnis.
a cuppe a well oꝛ pyt water rēnynge water.a lake oꝛ a myre.
Pocula vel puteus/laticeſqꝫ fluenta/lacuſqꝫ.
troubled ſee water ſee drynke a fenne/oꝛ a marres.
Et freta cum limphis/mare/potio/ſicqꝫ paludes.
cockell rue onyon peſe otes.
Cum lolijs rutas/cepas/piſas:et auenas.
benes ryſe all maner corne terre.fytche.
Meloneſqꝫ/fabas/lentes/frumenta lupinos
ſtrawbery vt roſe/lilia/viole/pome/pira/ceraſa.
Fragaqꝫ citrullos floꝛum ſic nomina fructus.

¶ Annotatio de carētib⁹ gtō dtō ⁊ abltō plibus.

Plurali genito terno ſextoqꝫ carebunt.
a mouthe.braſſe. hony ſee coſtre encenſe.lawe.barley wyne.
Os/ es mel mare far/rus/thus/ius/oꝛdea vina.
meythe
pocula. .i.potus mellit⁹.mulbery.vt macies (leneſſe). declinatiōis.
Defruta ſic mulſum/moꝛum:ſic nomina quinte.
edge of ony.
wepen.ſyght
maner of the eye. a kynde. a face.
Demptis maneries/acies/ ſpecies/facieſqꝫ.
noone.
a kynred a thynge tymbre meridies daye.
Pꝛogenies/res materies cum pꝛole dieſqꝫ.
a ſpyt/oꝛ broche.ceteros caſus habet:vt verua verubus.
Pluraliqꝫ veru careat tantum genitiuo.

¶ Maſculina ſingularē nūerū tantū habētia.

theſee
Singlari tantū flectes hec maſcula ponthus.
blode ſalte pryſon all maner vytall/oꝛ mete.duſte.wange tothe.
Sanguis/ſal/carcer/penus/ ⁊ puluis genuinus.
the euen ſterre idem dongo ayre worlde ayre.
Veſperus et veſper/fimus/aer/mundus/⁊ ether.
moſſe ſone ſmoke mudde/oꝛ ſlyme of the erthe cingulū veneris.
Muſcus/ſol/fumus/limus/veneris quoqꝫ ceſtus

At quandoqꝫ leges mundos/fumos/genuinos.
Puluerib9 cum ſanguinibus ſed rarius vſu.

¶ Feminea ſingularia tantum.

Feminei generis ſinglari hec flectito tantum.
laude/or prayſe name helthe peace ryche yongeage idem.
Gloria fama/ſalus/pax/gaza iuuenta iuuẽtus.
lyght deth lyfe moren thyrſte hungre oldeage.
Lux/mors/vita/lues/ſitis/eſurieſqꝫ/ſenectus.
an okeaple a ſtake of wode. coughe grounde infeccyon coller.
Galla ſtrues/ tuſſis/tellus/contagio/bilis.
a faute vytall yſſue or chyldrẽ. grounde ſpryngolde chaſe ſpotte.
Culpa/penus/ſoboles/ hum9/& pubes/fuga labes.
euen tyde coller a chylde a token of proue ſande.
Veſpera cũ cholera proles iuncta indole arena.
matter of fylthe
hungre reſte pardon reſt corrupcyon.
Atqꝫ fames requies/venia/atqꝫ quies/ſanieſqꝫ.
rotnes of wode/or
hoerneſſe worme eten yſe leneneſ fayth & truthe.
Canicies caries/glacies/macieſqꝫ fideſqꝫ.
a glotony madneſſe fylthneſſe people. plebei.
Ingluuies/rabies: ſic illuuies quoqꝫ plebes
His ia que formant abſtracta ſequentibus addas.
wyſdome innocence malyce wodeneſſe. coueytouſneſſe.
ſapientia infantia. vecordia inſania auaritia.
Ex ſapiens infans/vecors/inſanus/auarus.
ſauynge ponere. prudẽce remẽbraũce. vtteraũce chyldehode. madnes
parſimonia paupertas. inopia. prudẽtia. memoria eloquẽtia pueritia amẽtia.
Parcus inops prudẽs memor eqꝫ loquẽs puer amẽs.
labour. madnes. wyckedneſſe pouerte
diligentia dementia pernicies vel pernicitas. pauperies vel paupertas.
Diqꝫ ligens demens: es pernix pauper & in tas.
At quandoqꝫ leges luces paces & arenas
Gazas et vitas raro & amicitias.

Cariosum ligni (worme eten tre).

¶ Neutra ſingularia tantum.

ryght/or lawfull wronge corrupcyon.
Neutra carent hec plurali fas atqꝫ nefas pus.
genus fru= dyrte/or
euen menti olde age myre a fete grounde.
Veſperum/ador/ſenium cenum/ſoliumqꝫ ſoluqꝫ.

ouen ſterre palme of the hāde ſee hell byrde lyme. ſcarlet colour.
Veſper/ir atqꝫ ſalum/baratrū/viſcūqꝫ/luctūqꝫ
age nothynge idem idem. nede idem.
Euum/nil/ nichilum/nichil/atqꝫ neceſſe/neceſſum
cib⁹ ꝑ angelos fi-
god of ryches lijs iſrael dat⁹. glaſſe paſke/or eeſter. mournynge. ſhambles.
Māmona/māna/vitrū/cū paſchate/mane/macellū
ſope/or
the sprynge tyme. ſtechede the poyſon comyn people ſee
Nitrū a nitendo: qꝛ veſtes nitidas facit,
Ver/ nitrū/letum/virus/vulgus/ pelaguſqꝫ
all maner vytall of mete hoc hoc
Atqꝫ penus/penoris coniunge penumqꝫ penuqꝫ
tempus quo ius intermittitur an'ere of corne. froſt.
Iuſticium/ſpicūqꝫ gelu: ſimul antea dicta.
¶ Antea dicta vt noīa metalloꝝ. Exceptis es/eris: ⁊ electrū: noīa liq̄doꝝ: vt fle-gma/oleum. Noīa ſiccoꝝ: vt triticū piper: humi naſcētia herbarū noīa: vt apiū crocū q̄ plurale (vt diximus) refugiūt: quedā plurale tñ habent: vt equor mel vi-num. ⁊c. de quibus ſuperius dictum eſt.

¶ De his que naturaliter ſingulari carent.

Natura careant ſinglari nomina multa.
Feſtorum: ſic ludorum: numeralia primi
Ordinis et que diſtribuunt: varijs quoqꝫ conſtant
Et pro maſclinis: capitur dum mobile multis.

¶ Singulari nūero naturaliter carent noīa quatuor modis. Primo noīa feſtoꝝ ⁊ ludoꝝ tā maſculina: vt appollinares/q̄nquatres/circenſes: q̄ feminina: vt Ne omenie. q̄ etiā neutra: vt orgia bachanalia/neptunalia/repotia/taurilia. Scđo numeralia noīa tam primi ordinis: vt duo/tres. ⁊c. q̄ diſpartiua: vt bini trini. licet poetice interdū legit̄ ſepteno gurgite, p ſeptē gurgitibus. Tertio (ſecūdum ſeruiū) q̄ nō niſi ex plurib⁹ cōſtāt: vt ſcale/bige/trige/quadrige: lr̄e p epl̄a. arma quiſquilie/ſcope. ⁊c. Quarto adiectiua ꝑ plurib⁹ maſculinis accipi ſolita: vt cani pro capillis. Superi/inferi/poſteri/minores/maiores.

¶ Maſculina tantum pluralia.

maſes
inſignia conſulū.
Maſcula ſunt iſtec tantum pluralia faſces.
grete rayles
mery conceytes or barres ſayntes in heuen vnder chambres.
Atqꝫ ſales clatri cum celitibuſqꝫ penates
cronycles lamentacyons hore herres nettes for dere pyllers.
Annalis/threni cani cum caſſibus antes.
vpon borde hatches
in a ſhyppe ſpyrytes of hell. gentylmen. ſpirites of hell ſpyces.
Atqꝫ fori manes/ proceres/lemures ⁊ odores.

Nominibus.

lattes wyndowes rayles at the tylte ende tribus que.
or a grate an graue a carceres dam titu̾.
Cancelli loculi/cum carceribus/ titienſes.
pars tertia populi romani. ſcales in the heed romani primi.
Faſti ſic luceres: cum furfuribuſqꝫ quirites.
a payre of tables a kynred libelli.
Adde pugillares/natales/coqꝫ dicillos.
du̅ genialcs hanchor fryſſon/or
priuate goddes ne gerſe.
Atqꝫ lares/ſentes/vepres: deducta per ates.
grete men heedes/or chefe men beſt men of a towne
magnates primates optimates.
A magnus primus ſimul optimus: anteqꝫ dicta
Auctori aſcribas aliter tibi ſi qua reperta.

Faſti dies dicti ſunt quibus licet fari pretori tria verba do/dico/abdico.

¶ Antea dicta vt in ſuperiori precepto. Adiectiua q̄ ꝑ plurib⁹ maſculinis accipiũtur: vt ſupi minoris.⁊c̄. feſtoꝝ ⁊ ludoꝝ noia: vt appollinares/Circe̅ſes. nu̅eralia: vt duo/tres/bini. Qđ ſi q̄ aliter r. ꝑias auctoritati aſcribas. Na̅ apđ iuuenale̅ leges ꝑere̅. apđ Perſiu̅ quirite̅. apđ Uirg. carcere̅ ꝑ equoꝝ cuſtodia. apđ Ouidiu̅ vepre̅ q̄ cu̅ poetica lice̅tia ꝯmittu̅t in ꝯſuetudine̅ trahe̅da diſſentio. Su̅t e̅t multa q̄ in alia ſignificatiõe ſingulare̅ hn̄t: vt ſal ꝑ ꝯdime̅to: ſed tu̅c plr̄ caret. Ite̅ faſcis ꝑ ſarcina aut põdere. virg. Ego hoc te faſce leuabo. Et carcer ꝑ noxioꝝ cuſtodia plr̄ care̅s cu̅ multis adiectiuis: vt minor/maior/liber.⁊c̄. q̄ alr̄ ſignt ꝯcu̅ ꝑ fixis ſumu̅t

¶ Feminea tantum pluralia.

Feminei generis ſunt hec pluralia tantum.
acute dicta inferoru̅ ix. daye before the the fyrſt daye of
vel facta ſacra feſti dies idus in the cale̅de euery moneth.
Argutie/inferie/ferie/none/ atqꝫ calende.
lapys/or praye/or vauntage taken in warre
flatterynge tryfuls beſom prede ab hoſtibus capte.
Blanditie nuge/ſcopeqꝫ manubieqꝫ.
truſe/or army/or an the myddelmeſt daye
fyrſte fruytes reſpyte inteſtina hooſt of men of euery moneth.
Primicie/inducie/lactes/copie: ſimul idus.
funerals or nyght/or lyenge in wayte thretynge/or
a feyre dyrges derkneſſe or deceytes. manaſſynge.
Nundine et exequie/tenebre/inſidieqꝫ/mineqꝫ
purgame̅ta terrarum ta̅ hominu̅ q̄ montes altiſſimi q̄
vel qcqđ ex arboribus ſerpe̅tu̅ ſpolia a denne cradle italiam a gallia et
aut floribus decidit. ſtonge. germania dirimu̅t
Quiſquilie/ exuuie latebre/cune/ſimul alpes
q̄da̅ obſeruatiões ſiue ve̅ti placidiſſimi ori=
ſolennitates/ſiue ſacra entales q̄ ſole ingre domus
remaynynges watche apud iudeos diente leone̅ flant priuata
Reliquie/excubie/cerimonie/ etelie/ et edes
mons rome horſe har= montes
weddynge ſiue vicus nes hyſpanye bathes.
Nuptie/exquilie/phalere/gades quoqꝫ therme

wanton deſyres
occaſyons/or
ryches inſtigacyon organ pypes. varyance/or ennemyte.
Diuitie/illecebre/cantes/inimicitieqꝫ.
fendes or fu=
ryes of hell. ryches. thre goddes of fauoure. brachia ſcor=
pionis. vrbanitates. nomē vrbis minerue
Dire et opes charites chelecqꝫ facetie ⁊ athene.
a payre of gates. fendes of hell. thre goddes fatall. thre goddes of fauoure. euyll ſpyrytes.
Atqꝫ fores furie parce gratie quoqꝫ larue.
quoddā genus
indumentum wycked diuinationis. vt locorū noīa tebe. ⁊c̄.
Induuie value/fortes ſimul antea dicta.

¶ Antea dicta vt ſuppetie ⁊ inficie q̄ ntō et actō tm̄ hn̄t ſilr̄ grates. Et eā que ex pluribꝰ cōſtant: vt bige/trige. ⁊c̄. Et numeralia vt bine/trine. nō poſſum nō mirari quorūdam iuſticiā q̄ affirmāt hec noīa mappa/plaga/palea/nema/naris/cōpes/antenna: ⁊ alia ſingulari carere quū apud peritiſſimos in ſingulari reperiunt.

¶ Neutra pluralia ⁊ ſecūde declinationis.

Neutra hec plurali tantum flexuſqꝫ ſecundi.
trumpettes tentes wepens cradell loca aſpera.
Claſſica cum caſtris ſimul arma crepundia teſqua.
ymbles in a beſte. rockes in the ſee. ſpace of. v. yeres. or proceſſions.
prouintia ſcythie garlande
Bactraqꝫ cum ſertis ſic exta cerannia luſtra.
a cradell the herte ſtrynges.
Et cunabula ſic precordia lachana flabra.
pocula vel ciphi. top of a hyll anteriora pars nauis ferrata.
His carcheſia ſic iuga montis roſtraqꝫ nauis

Hec carcheſia in ſingulari. anglice (a pollecey).

dyrges
eleccyons
tpa quo conſules eliguntur. ſacrificia que mortuis impenduntur.
Adde comitia ſic artaxata tentyra inſta.

¶ Attēdat lector q̄dā ex his in ſingulari declinata: ſed tūc aliter ſignt: vt roſtrū cū pro rictu auis ſumitur: ſimiliter iugum pro boum colligamine.

¶ Neutra pluralia tm̄ ⁊ tertie declinationis.

Hec terni flexus tantum pluralia neutra.
longe guttes walles of a towne dewlappe in a cowe/or an oxe vt parentalia/bachanalia orgia/cerealia.
Ilia menia ſic palearia iungito feſta.
vt bachanalium vel/orum. feſta bachi.
Que genito terne flexure ſuntqꝫ ſecunde.
eā que in dote dant vel a viro vel femina. ſhepeherdes cotes mapalia idem.
His ſponſalia ſic magalia palia iunge.

carmen pindari poete   pounde   nemus theſſalie ameniſſimū.
Et peana ſimul pondo tempe inuariata.

¶ De hetericlytis tā gn̄e ꝙ̄ declinatiōe varijs.

¶ Maſcula in ſingulari/ ⁊ neutra in plurali.

vt hic tartarus.   in plr̄ hec tartara.
Maſcula in us pꝛimo numero: ſed a neutro ſecūdo.
hell   a hyll in troye   pꝛomōtoꝛiū laconie   mons archadie   gen⁹ toge lenis āguſteqꝫ etiā ꝑrugatura pānoꝝ
Tartara/dyndima trenara menala ſuppara dicas
mons thꝛatie   ſayle clothe   hodde   cacumina montis ide in troia.   mons laconie.
Iſmara/carbaſa/pillia/gargara/taigetuſqꝫ.
hell   whale   hell
Additur infernus cetus dum piſcis auernus
Plurali hec cete dicas tamen inuariatum.

¶ Maſculina ſingulari: maſculina ⁊ neutra plr̄i.

Maſcula ſinglari: plurali hec maſcula neutra.
mōs cāpanie vbi naſcū=tur vina. ꝑ vino ponit.   iape oꝛ ga=mynge.   an hyſſynge.   place   a coꝛſe gyꝛdell.
Maſſicus atqꝫ iocus ſibilus   loca baltheus adde
commaundement. chaunce. licence.
Iuſſus et euentus permiſſus maſcula quarte
vt hec iuſſa/oꝛū.
Neutraqꝫ plurali (ceu ſentit valla) ſecunde.
vt hoc iuſſum/euentum/permiſſum. ⁊ inde hec iuſſa/euēta. ⁊c̄.
Aſt hec ſepe per um reperimus et hinc fit a neutrum

¶ Feminea ſingulari: plurali neutra.

vt hec pergamus   .i. ſingulari.   in plurali hec pergama.
Feminea hec pꝛimo numero ſunt neutra ſecundo
walles of troye.   a paſture   ſtuffe of hou ſholde.
Per gamus ⁊ zizania paſcua iunge ſupellex.
paſtoꝛale carmen
vt hec buccolica/ce. In plr̄ hec bucolica/oꝛum.   hec rhetoꝛica/ce.
Nomina libꝛoꝛū vel in e/vel in a/iungito ⁊ artes.
In plurali hec rhetoꝛica/coꝛū. vt altilis.   in plr̄ hec altilia.
Feminei generis pꝛo fixo ⁊ mobile ſumptum.

De heteroclitis

arboꝛ in ſyꝛia vnde emanat gum-
ſtrme tre. ini quo veſtes tinguntur.
Arbutus/intybus: ⁊ ſic galbanus addito quidam.
vt arbutum: in plurali hec arbuta.
Cenſent hec: ſed in um variari: hic exit a neutrum.

¶ Neutra ſingulari: maſculina plurali.

Neutra hec ſinglari: plurali maſcula dices.
campi ameni
in inferno heuen an hole a cyte in grece.
Elyſium/celum/ſpecus (vt vult ſeruius) argos.

¶ Neutra ſingulari: maſculina ⁊ neutra plꝛi.

Singlari hec neutra: ⁊ plurali maſcula neutra
the bytte of a bꝛydell. thꝛede a pꝛyſon a leeke a rake hoꝛſe coller.
Freum/ filū/ clauſtrum/ poꝛrū/ raſtra/ capiſtrū.

¶ Neutra ſingulari: feminea plurali.

mete.
Singlari hoc epulum: dic he plurali epuleq3.
bathe balnee balneum.
Balnea plurali: vel ee ſinglari ab eum dat
a denteth: nunc nō eſt in vſu.
Delicium antiquum/ plurali at delicie nunc
a feyꝛe.
Nundine item tantū plurali: nundinum at olim.

¶ Feminea ſingulari: feminea vel neutra plꝛi.

He vel a plurali fructus dat amigdalum: at arboꝛ:
an almon tree.
Hec dat amigdalus: vel amigdala plinius inquit.
an ouyon.
Hec cepa he cepe: dat cepe hoc inuariatum

¶ Gen⁹ ⁊ vocē variantia ⁊ nō ſignificationē.

euen tyde.
Veſper erum vel era capitur pꝛo fine diei.
euen ſterre veſperus veſperugo euen ſterre.
Stella hic veſper erus: vel hec ugo: hic heſperus idē.

Hic tapes etis dic hocqꝫ tapete tapetum.

a cyte of troye.

Ilios hec dices hoc ilium et ilion addes.

a margaryte ſtone margarita. margaritum.

Margaris hec ⁊ rita ſimul vel ſeruius hoc tum.

Hic gibbus gibber dices hec gibbaqꝫ raro.

eere of corne.

Hec ſpica at raro hic ſpicus dic quoqꝫ ſpicum.

horne froſte

Hoc coꝛnu atqꝫ gelu tamen hic coꝛnus gelus olim

lymme noſe.

Hic artus naſus: quondam artu naſaqꝫ naſum.

Maſculina in us et neutra in um.

hic clypeus/vel hoc clypeum.

Nunc hic us in recto vel hoc um quãdoqꝫ reperta.

a ſhylde compas of the mouth a boffet ſtaffe warnynge.

Hec clypeus rictus colaphus baculus monituſqꝫ.

a narowe lane a gloſſe. an hatte.

Angiqꝫ poꝛtus commentarius atqꝫ galerus.

a hele an hafte of a knyfe. trybute.

Et calcaneus ⁊ capulus: magis umqꝫ tributum.

a ſparte a raſe oꝛ courſe.

Et ſeſtercium item tignum ſic curriculum dant.

vt hec pirus. hoc pirum.

Arboꝛis exit in us nomen foꝛme um quoqꝫ fructus

a bothom kerchyffe. wraſtlynge bowle
fundum mundum luctum. ſinum.
a grounde woꝛlde moꝛnynge boſum.

Hec fundus mundus luctus ſinus quotiens um.
In recto foꝛmant aliud tunc ſignificabunt.

Feminea in us et neutra in um.

cryſtall.

Criſtallus nardus ſimul abꝛotanuſqꝫ ſaguntus.

an indenture peſe.

Um quandoqꝫ tenent: dic ſyngrapha piſa per umqꝫ.

Maſculina in er ⁊ feminea in a.

De heteroclytis

panthera a ſtandynge pece crathera
Ethera ſic ether panther crather ſimul era.

Hic hec hoc us/hoc in u et um.

all maner vytell/oꝛ mete.
Non declino penus neutrum:penꝰ hoc penoꝛis dat.
Hic penus hec quarte:neutrale penuſqꝫ ſecunde.
an hole.
Sic recto varies ſpecus atqꝫ ſpecumqꝫ ſpecuqꝫ.
a mylke payle a veſſell to mylke in.
Hoc mulctrale feres hoc mulctrū mulctra per hecqꝫ

De vſitatis et antiquatis.

gūmi dat cometh of trees muſtarde ſede.
Js dederant olim:nunc i gummi atqꝫ ſinapi.
ſurnappe nete .i.dices a cyte in italy.
Gauſape thete feres nunc et pꝛeneſte:ſed olim.
gauſapum/gauſapes.
Gauſapis et pum pes pꝛeneſtis ſic quoqꝫ thetis.

De vſitatis et antiquatis.

duſt a gourde aſſhes.
Nunc is aut er quondam: puluis cucumiſqꝫ ciniſqꝫ.
vnder.xiiij.yeres ſhare.
Impubis:ſed nunc impuber vomer in vſu.

Que ntīn variū efferūt ſub eodē gn̄e.

Js ſimul er retinent hec recto maſcula caſu.
of the felde ſwyfte worſhypfull vpon fote on horſe bake.
Campeſter volucer celeberqꝫ pedeſter equeſter
ſwyfte myry of the wode holſome.
Acer ſic alacer ſilueſter iunge ſaluber.
of the fende. ſwyfte he that kepeth a wager.
Adde paluſter eis celer at dic raro ſequeſter.

Os et oꝛ in nominatiuo habentia.

ſauour tree worſhyppe.
Oꝛ ſimul os recto retinent odoꝛ arboꝛ honoꝛqꝫ.

exalacyon noyſe fayre ſpeche.
Et vapoꝛ et clamoꝛ lepoꝛ us coniunge laboꝛq;.

Us et er in nominatiuo habentia.

vt ab greco euandros
congre fyſſhe. a ſpaynearde. euander vel/drus.
Dant us et er conger vel hiber ros ductaq; gregis
proſperus/puerus/aſperus.
Us quondam nunc et pꝛoſper pauper puer aſper.

Maſculina nominatiuum variantia.

Hec varia in recto caſu maſclina reperta.
a morte a yonge ſalmon. a water in rome.
Mugilis et mugil tybꝛis tyberiſq; reperta.
fluuius germanie a goynge fyſſhe.
Sic arar ac araris: ſeu gobio gobius atq;.
a gamynge/oꝛ playe. a bable.
Ludio ſiue dius vel ludus puſio puſus.
delfen fyſſhe a man of araby.
Delphin delphinus vel arabs arabiſq; arabuſq;
a ſygne in heuen an elephant a ſcoꝛge/oꝛ a whyppe.
Scoꝛpius ac elephas elephantus ſcoꝛpio iunge
fluuius italie in tyberim deſcendens. blode a whyrle wynde.
Hic anio nerio nunc dic ſanguis quoq; turbo
Aſt anien quodam nerien ſanguen quoq; turben.

Feminea nominatiuū variantia.

Feminei generis recto variata leguntur.
a ſtocke/oꝛ kynrede ſawe duſt/oꝛ mullocke.
Hec ſtips hecq; ſtirps ſil' hec ſcobs hec ſcobis hec plebs
the people a bee ſallet/oꝛ a helmet.
Hec plebes hec apis vel apes hec caſſida caſſis.
fatneſſe valey.
Hec adipes vel adeps hec vallis raroq; valles.
a ioynynge circūſtaunce compages/ambages.
Compago ambago tam ges q̄ go retinebunt.
phoꝛcynis filius thoſoe nymphe. patris homeri. vrbs in thera inſula.
Js ſimul in phoꝛcyn ſalamin retinent et eleuſim.

De heteroclytis nominibus:

vt claritudo claritas. vt mundicies ⁊ mundicia.

Multa per udo vel as abſtracta per es vel a ponas.

¶ Confuſa in rectis obliquis diſtincta.

Confuſa hec recto diſtincta ſed in genitiuo
Lens frons glis ſemis domus et pecus addito caſſis
Vaſq; fides cancer veſper ſilueſter et acer.

Lens/lendis(a nytte) Lens/lentis(ryſe) Frōs/frondis(a boughe) Frōs/frontis (a fore hede) Glis/gliris(a fyſtul) Glis/gliſſis(clay) Glis/gliris(a dormowſe) Semis indeclinabile(halfe in ony maner thynge) Semis/ſemiſſis(halfe a pounde) Domus/domi (at home). Domus/domus (a houſe). Pecus/pecoris (cattell/as sheve geyte). Pec⁹ pecudis(beeſtes as oxen/keven/calues:⁊ ſuche other) Caſſis caſſidis(a ſallet). Caſſis/caſſis(a nytte(Vas/vadis(a ſurety/or borowe) Vas/vaſis(a veſſell). Fides/fidei(truthe faſtnes promes) Fides/fidis(a ſtrynge) Cācer/cancri(the ſigne of the crabbe) Cācer/cāceris(the cāker worme) Veſper/veſperi (the euē ſterre) Veper/veperis(the euen tyde) Silueſter/ſilueſtri (a ꝓper name of a man). Silueſter/ſtris(of the wode). Acer/aceris(a maple tree). Acer/acris (ſwyfte ſoore/or terſe).

¶ De noībus incerti generis dictū eſt in generib⁹ de declinatiōe noīm ludorū/feſtoꝝ/dom⁹ et ambo ſuperius in declinatione noīm dictum eſt.

¶ Variantia declinationem.

a veſſell

Hoc vas dat vaſis: plurali hec vaſa dat orum.

an acre of lande. iugeri.

Jugerum erit flexus ſinglari nuncq; ſecundi.

iugerum iugeribus: numero. flexus.

Jugera rumcq; ribus plurali fit quoq; terni.

¶ Secunde et tertie declinationis.

iupiteris ſmythe) cancer: cancri (a ſygne) a clewe of yerne.

Mulciber et cancer necnon glomus atq; ſequeſter.

cancer/canceris(canker worme).

Flexure terne ſunt et quandoq; ſecunde.

¶ Tam quarte ꝙ ſecunde declinationis.

Hec ſunt flexure nunc quarte nuncq; ſecunde.

a heppe tre pynarde fygge or fygge tre.

Cornus ſic pinus pro fructu aut arbore ficus.

De formatione graduū comparationis.

an entre or veſtry ooke bey tree raſynge of people.)
Ac aditus quercus laurus cantuſqꝫ tumultus.
a lake/or myre. apparell. warnynge coſt vitall.
Et lacus ornatus monitus ſumptuſqꝫ penuſqꝫ
His addunt aliqui ratoqꝫ reperta ſecunde.
herynge ſyghte a ſtryde lyuynge gronynge.
Auditus/viſus/paſſus/victus/gemituſqꝫ.
a ſyghte flowynge a wodde a verſe mornynge.
Aſpectus fluctus ſaltus verſus quoqꝫ luctus.
bedde . fyſſhynge army/or hooſt parliament.
Lectus piſcatus exercitus atqꝫ ſenatus.
byrthe. gaynes dethe cōpany hete or trouble.
Ortus cum queſtus obitus cetus ſimul eſtus.

¶ Annotatio.

Deficiunt quarti flexus laurus monituſqꝫ
Caſibus in ternis numeri ſextiſqꝫ vtriuſqꝫ.

¶ De formatione graduū cōparationis.

Mobile quod poſſit ſiue augeri minui ve.
Tres tenet hoſte gradus poſitū mediū ſuperātem.

¶ Formatio comparatiui & ſuperlatiui.

gradu .i. cōparatiuum. vt docti/doctior.
A poſito mediū formes ſic. A primo (or ſibi iuncta)
vt forti/fortior. .i. ſuperlatiuum.
Caſu qui fit in I/ſimiliqꝫ modo ſuperantem.
vt a docti doctiſſimus. a forti/fortiſſimus.
S iuncta atqꝫ ſimus formes ex I vel eodem.

¶ Annotatio comparatiui.

vt ſtrennuus/tenuis.
Us ſimul is quando vocalis forte preibit.
vt magis ſtrennuus magis tenuis.
In vice tunc medij ſumas magis et poſitiuum.

¶ Alia annotatio comparatiui.

yonger.
Junior a iuueni remouens ve caret ſuperante
Datqꝫ ſiniſterior quamuis non rite ſiniſtri.
warre/or worſe.
Veterus aut veter vel vetero deterior dat.

Annotatio ſuperlatiui gradus.

vt niger/nigerrimus.
Rectus in er format (rimus adiuncta) ſuperantē
Excipitur dexter quod dat timus atqꝫ ſiniſter.
vt veterrimus/deterrimus.
Detero ſicqꝫ vetus rimus a deterqꝫ veter dant.
saturrimus & ſaturiſſimus. maturrimus et maturiſſimus.
Currimus atqꝫ ſimus formant ſatur atqꝫ maturus.

Alia annotatio de ſuperlatiuo.

vt humillimus/ſimillimus/facillimus.
In limus is vertunt humilis ſimilis faciliſqꝫ.
agillimus gracillimus docillimus.
Atqꝫ agilis gracilis (ceu valla refert) dociliſqꝫ.

De ijs que rite non formant gradus ſed aliunde ſumunt.

Hec rite aut graduum formam ſeruant aliunde
At ſumunt: magnus vult maior maximus: atqꝫ
Paruus vult minor & minimus: bonꝰ et melior dat
Optimus: atqꝫ malus peior ſic peſſimus: inde.
Multus plus ſic plurimus: atqꝫ potis potiuſqꝫ
Inde potiſſimus: a nequamqꝫ ior iſſimus exit.

De alijs que aliunde mutuantur.

vt grandiloquus a loquor a ſequor a volo a facio.
Clauſa dicus loquus atqꝫ ſequus volus & ficus orta.
A verbis medijs formam et ſuperantis.
vt a grandiloquenti/quentior/quentiſſimus.
Ficto (vt grandiloquens) ſumunt a participante.

De ijs que carent ſuperlatiuo.

Comparationis.

vt valde ſenex/valde iuuenis/valde memor/valde obnixus.
Iſta ſenex iuuenis memor obnixuſqꝫ adoleſcens
Per valde et poſitum ſupplere volunt ſuperantem

De prepoſitionibus comparantibus.

Ante dat anterior formato ſecus ſeciorqꝫ
Subterior donat ſubterqꝫ carent ſuperante.
vt citerior/vlterior/exterior inferior.
Ex ra dant erior: citra/vltra/extra ſimul infra
ſuperior vt citimus/infimus/vltimus/extimus.
Atqꝫ ſupra: dat imus citra/infra/vltra ſimul extra.
Quod ſimul extremus donat: ſupraqꝫ ſupremus
Vel ſummus: poſt poſterior poſtremus habebit.

Et prope dat propior ſic proximus proximior dat.

De aduerbijs comparantibus:

vt penitior.
Ex us format ior penitus penitiſſimus: exit.
longe a go forther fyrſt gretely more.
A pridem prior & primus: magne magis effert.
mooſt longe lenger dutiſſime ofte.
Maximus itemqꝫ diuqꝫ diutius et iſſime ſepe.
ofter ofte efte very late.
Sepius et ſepiſſime habet: nuperrime nuper.
ſwyfter.
Ocior ex ocis grece atqꝫ aciſſimus exit.

De iis que carent ſuperlatiuo.

later late ynough better.
Serius a ſero tantum ſatis & ſatius dic.
other wyſe.
A ſecus et ſecius: careant omnes ſuperante.

De iis que cōparationē nō faciunt.

De formatione graduũ cõparationis.

ſed aliunde mutuantur vt pius vt ſtrenuus.

Raro gradus proprios ab ius vel uus reperimus

vt reuerendus/colendus. Horatius. Juno ⁊ deorũ quiſquis amitior.;

Nec dus verbali: nec de cus ci geminatum.

¶ Cicero in anthoniũ precipit pientiſſimũ nõ pijſſimũ dicendũ. Salaſtius dicẽs ſtrenuus quiſq; maxime ſtrenuus docet ſtrenuiſſimus vix reperiri.

¶ Finis.

¶ Editio whittyntoni lichfeldieñſis de heteroclitis nominibus ⁊ gradibus cõparationis Londoni impreſſa p Wynandum de worde in vico anglice nũcupato (the fletestrete) ad ſignũ ſolis cõmorantẽ explicit.

